

Силабус курсу
Місцеві фінанси

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітньо-професійна програма – Фінанси, банківська справа та страхування

Рік навчання: IV, Семестр: II

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПШ

к.е.н., доцент **Шмигель Ольга Євстахіївна**

Контактна інформація

olgashmygel@gmail.com, +380968205206

Опис дисципліни

Дисципліна “Місцеві фінанси” належить до блоку обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності – 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Дисципліна спрямована на формування теоретичних знань щодо сутності та механізму функціонування місцевих фінансів, їх ролі в економічному і соціальному розвитку країни та адміністративно-територіальних утворень, а також на вироблення практичних навичок з управління фінансовими ресурсами органів місцевого самоврядування, бюджетним процесом, місцевими бюджетами. Дисципліна орієнтує на пошук ефективних рішень у сфері управління місцевими фінансами, що набуває особливої актуальності в умовах фінансової децентралізації.

Структура курсу

Години (лек. / прак.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	Тема 1. Місцеві фінанси, їх сутність, склад і місце у фінансовій системі держави	Знати економічну термінологію місцевих фінансів, сутність, функції і принципи їх організації. Аналізувати розвиток інституту місцевого самоврядування. Знати місце місцевих фінансів у фінансовій системі держави.	Тести, питання
2 / 2	Тема 2: Державна регіональна політика: зміст, цілі та роль у розвитку місцевого самоврядування	Знати зміст, мету та принципи державної регіональної політики України. Вміти аналізувати вплив державної регіональної політики на місцеві фінанси. Знати інструменти фінансового забезпечення державної регіональної політики.	Тести, питання

2 / 2	Тема 3: Децентралізація влади в Україні та її вплив на місцеві фінанси	Знати нормативно-правову базу, що регламентує процес децентралізації в Україні. Вміти розмежовувати завдання держави і органів місцевого самоврядування. Вміти аналізувати процес формування спроможних територіальних громад.	Тести, питання
2 / 2	Тема 4. Фінансова політика органів місцевого самоврядування	Знати нормативно-правові акти, які регулюють функціонування місцевих фінансів та визначають напрямки і шляхи реалізації політики органів місцевого самоврядування. Вміти аналізувати рішення, що приймаються у сфері фінансової політики на місцевому рівні, виявляти наявні проблеми та пропонувати шляхи їх вирішення.	Тести, питання
2 / 2	Тема 5. Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування	Знати склад фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування та нормативно-правові акти, які регулюють їх формування та використання. Вміти аналізувати роль місцевих бюджетів як основи фінансової бази органів місцевого самоврядування.	Задачі, тести
2 / 2	Тема 6. Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності	Знати нормативно-правову базу, що регламентує організацію фінансів підприємств комунальної власності. Вміти аналізувати стан комунального господарства, формування та використання фінансових ресурсів підприємств комунальної власності. Вміти розробляти пропозиції щодо зміцнення фінансового стану підприємств комунальної власності.	Задачі, тести
2 / 2	Тема 7. Формування доходів місцевих бюджетів	Знати склад та класифікацію доходів місцевих бюджетів. Здійснювати аналіз дохідної бази місцевих бюджетів та виявляти проблеми та визначати напрямки їх вирішення. Вміти обґрунтовувати шляхи зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів в умовах реформи місцевого самоврядування.	Задачі, тести
2 / 2	Тема 8. Місцеві податки і збори в доходах місцевих бюджетів	Знати склад місцевих податків і зборів. Володіти навиками розрахунку місцевих податків і зборів, здійснювати аналіз динаміки їх надходжень, давати оцінку ефективності справляння місцевих податків і зборів та пропонувати шляхи підвищення їх ролі у формуванні фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування.	Задачі, тести
2 / 2	Тема 9. Міжбюджетні трансфери у фінансовому забезпеченні органів місцевого самоврядування	Знати зміст бюджетного регулювання та фінансового вирівнювання, аналізувати їх вплив на соціально-економічний розвиток громад. Знати види та порядок розрахунку бюджетних трансфертів місцевих бюджетів. Аналізувати вплив міжбюджетних трансфертів на місцеві бюджети та реалізацію державної регіональної і фінансової політики.	Задачі, тести

2 / 2	Тема 10. Місцеві запозичення та їх роль у формуванні доходів місцевих бюджетів	Знати нормативно-правову базу, що регламентує порядок здійснення місцевих запозичень і надання місцевих гарантій. Володіти основами управління місцевим боргом. Знати механізм здійснення місцевих запозичень.	Задачі, тести
2 / 2	Тема 11. Система видатків місцевих бюджетів	Знати склад та класифікацію видатків місцевих бюджетів і критерії розмежування видатків між видами бюджетів. Вміти аналізувати структуру видатків місцевих бюджетів та обґрунтовувати напрямки її оптимізації.	Задачі, тести
2 / 2	Тема 12. Особливості бюджетного процесу на рівні місцевого самоврядування	Знати стадії та процедури бюджетного процесу на рівні місцевих бюджетів, повноваження та відповідальність учасників бюджетного процесу. Аналізувати результативність бюджетного процесу та обґрунтовувати шляхи його вдосконалення.	Тести, питання
2 / 2	Тема 13: Складання проекту місцевого бюджету	Знати методи бюджетного планування і прогнозування. Знати послідовність складання проекту місцевого бюджету. Володіти основами планування доходів і видатків місцевих бюджетів за програмно-цільовим методом та кошторисного планування.	Задачі, тести
2 / 2	Тема 14: Форми участі громадян у бюджетному процесі	Знати форми участі громадян у бюджетному процесі в контексті забезпечення публічності та прозорості управління на місцевому рівні. Знати та вміти використовувати інструментарій комунікації органів місцевого самоврядування з населенням, громадськими організаціями, засобами масової інформації	Тести, питання
2 / 2	Тема 15: Формування і реалізація бюджетів участі	Знати зміст та значення бюджетів участі. Знати етапи формування та реалізації бюджетів участі. Вміти розробляти умови проведення конкурсів для формування бюджету участі.	Тести, питання
2 / 2	Тема 16. Основи складання бюджету для громадян	Розуміти необхідність бюджету для громадян як інструменту забезпечення прозорості бюджетного процесу. Вміти обробляти бюджетну інформацію для складання бюджету для громадян.	Тести, питання
2 / 2	Тема 17. Бюджетна прозорість: суть, значення та шляхи підвищення	Знати сутність та значення бюджетної прозорості для успішної діяльності органів місцевого самоврядування. Знати нормативно-правове забезпечення бюджетної прозорості. Вміти аналізувати стан бюджетної прозорості на місцевому рівні та обґрунтовувати шляхи щодо її покращення.	Тести, питання
2 / 2	Тема 18. Фінансовий контроль на місцевому рівні	Знати зміст, принципи організації та завдання фінансового контролю на місцевому рівні. Знати повноваження органів місцевого самоврядування та громадських організацій у сфері фінансового контролю та обґрунтовувати пропозиції щодо підвищення його ефективності.	Тести, питання

2 / 2	Тема 19. Корупційні ризики в управлінні місцевими фінансами	Знати сутність явища корупції та основні положення антикорупційного законодавства України. Розуміти негативні наслідки корупції у сфері місцевих фінансів. Вміти обґрунтовувати шляхи мінімізації корупційних ризиків та усунення їх негативних наслідків у сфері місцевих фінансів.	Тести, питання
2 / 2	Тема 20. Зарубіжні стандарти організації місцевих фінансів	Знати основні міжнародні стандарти організації місцевих фінансів. Вміти аналізувати досвід зарубіжних країн щодо фінансового забезпечення місцевої влади та обґрунтовувати напрямки імплементації в Україні кращої зарубіжної практики.	Тести, питання

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Возняк Г. В., Коваль В. М. Видатки місцевих бюджетів через призму війни в Україні. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: [зб. наук. пр.] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; ред. кол. : відп. ред. І.З. Сторонянська. Львів, 2022. Вип. 2(154). С. 9-14. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20222\(154\)/sep20222\(154\)_009_VoznyakH,KovalV.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20222(154)/sep20222(154)_009_VoznyakH,KovalV.pdf)
2. Возняк Г., Мульська О., Патицька Х., Раделицький Ю. Фінансові дисбаланси та їхній вплив на розвиток регіонів України в умовах економічної нестабільності. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2022. 1(42), 240–249. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.1.42.2022.3706>
3. Возняк Г. В., Патицька Х.О. Бюджетні детермінанти забезпечення стійкості територіальних громад: воєнна адаптація та орієнтири повоєнного відновлення. *Фінанси України*. 2023. № 8. С. 81-96.
4. Гринчишин І. М. Добробут територіальної громади: фінансове забезпечення в умовах нової парадигми регіонального розвитку / за наук. ред. І. З. Сторонянської; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2020. 380 с.
5. Кириленко О. Фінансова самодостатність територіальних громад: сутність та умови забезпечення. *Світ фінансів*. 2022. № 4. С. 68-86. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1559/1567>
6. Кириленко О., Баранець Я. Досвід забезпечення фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад. *Вісник THEU*. 2020. №3. С. 54. URL: <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1153>
7. Кириленко О., Жадан О. Підвищення прозорості та обґрунтованості використання бюджетних коштів. *Світ фінансів*. 2021. № 3. С. 23-37. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1457/1463>
8. Кириленко О. П., Максимчук О. С. Планування капітальних видатків місцевих бюджетів України: сучасний стан та перспективи удосконалення. *Інтернаука. Серія «Економічні науки»*. 2019. №7. С. 70-76. URL: <http://www.inter-nauka.com/magazine/economy/>
9. Кириленко О. П., Максимчук О. С. Капітальні інвестиції з місцевих бюджетів: сучасна практика та перспективи удосконалення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 2. С. 5–11. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2019/3.pdf
10. Луніна І. О. Публічні фінанси в макроекономічній політиці зростання. НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2020. 440 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg/339.pdf>
11. Луніна І. О. Потенціал публічних фінансів для забезпечення видатків воєнного періоду та поствоєнного відновлення України. *Фінанси України*. 2022. № 8. С. 7–26. <https://doi.org/10.33763/finukr2022.08.007>
12. Мельник Л. М., Дума В. Л. Формування бюджетного потенціалу місцевих фінансів : монографія. Дума. К. : Кондор, 2019. 216 с.

13. Місцеві фінанси: підруч. / за ред. д.е.н., проф. О. П. Кириленко. 2-ге вид., доп. і перероб. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2015. 448 с.
14. Пелехатий А. О. Бюджетна політика у забезпеченні розвитку територій: концептуальні домінанти та напрями модернізації: монографія. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 386 с.
15. Сторонянська І. З., Бенювська Л. Я., Мединська Т. В. Система фінансового вирівнювання в Україні в умовах сучасних викликів: основні проблеми та напрями їх вирішення. *Фінанси України*. 2023. № 2. С. 53-70.
16. Управління фінансами територіальних громад : теорія і практика : монографія / В. М. Булавинець, В. П. Горин, А. В. Дем'янюк [та ін.] ; за ред. О. П. Кириленко. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 280 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/46227>
17. Фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування: концептуалізація, практика та пріоритети : монографія / М. І. Карлін, В. І. Проць, Н. В. Проць. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 252 с.
18. Voznyak H., Mulska O., Kloba T., Kloba L. (2021). Assessing and strengthening budgetary security of regions and their amalgamated hromada in an unstable economy: A case for Ukraine. *Public and Municipal Finance*, 10 (1), 138-150. DOI: 10.21511/pmf.10(1).2021.11
19. Voznyak H., Grzebyk M., Yehorycheva S., Pelekhattyu A. (2019). Budget control at local level in conditions of financial decentralization in Ukraine: problems and ways of their solution. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 3 (33), 328-339. DOI: <http://fkd.org.ua/article/view/179708>
20. Ivanova A., Vatslavskiyi O. The level of fiscal decentralization in Ukraine: modeling of indicative parameters. 2020 *10th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)* (16-18 September 2020, Deggendorf, Germany), P. 545-548. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/document/9208868>
21. Kvasnytsia O., Rusin V. Research of reserves of strengthening the income base of budgets of united territorial communities in decentralization conditions. *Technology audit and production reserves*. 1 (No 5(45) 2019. P. 23-28. URL: <https://www.researchgate.net/publication/332931837>
22. Lobodina Z., Kizyma T., Demianyshyn V., Berezka K., Savchuk S. Participatory budgeting in the context of behavioural finances. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. Том. 5 (46). С. 109–125. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3886/3661>
23. Lobodina Z. M., Lopushniak H. S., Kizyma T. O., Lyvdar M. V. Inclusive budgeting: theoretical aspects, prerequisites and necessity for its implementation in Ukraine. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2020. Вип. 2 (33). С. 463–472. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3008>
24. Lysiak L., Kachula S., Hrabchuk O., Filipova M., Kushnir A. (2020). Assessment of financial sustainability of the local budgets: case of Ukraine. *Public and Municipal Finance*, 9, 1, 48-59. DOI [http://dx.doi.org/10.21511/pmf.09\(1\).2020.05](http://dx.doi.org/10.21511/pmf.09(1).2020.05)
25. Lysiak L., Kachula S., Hrabchuk O., Ziuzin V. Development of corporative social responsibility and financing of social programs: regional aspect. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. - Magnanimitas*. 2021. Volume 11/01 (XV). Pp. 73-82. URL: <https://www.hrpub.org/download/20211130/UJAF33-12225345.pdf>
26. Malyniak B. S., Martyniuk O. M., Kyrylenko O. P. Corruption and efficiency of public spending in states with various public management types. *Economic Annals-XXI*: Volume 178, Issue 7-8, Pages: 17-27, September 30, 2019. URL: <http://soskin.info/en/ea/2019/178-7-8/Economic-Annals-V178-02>
27. Malyniak B. S., Martyniuk O. M., Kyrylenko O. P. The Impact of Corruption on the Efficiency of Public Spending Across Countries with Different Levels of Democracy. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. Vol 1, No 28 (2019). P. 290–301. URL: <http://fkd.org.ua/article/view/163927>
28. Modern Ukrainian financial science : theoretical paradigm & practical concept of public finance / V. Fedosov, A. Krysovaty, V. Oparin, P. Yukhymenko. Oklahoma : DraftDigital Publishing, 2019. 447 p. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/41463>
29. Ostrovska H., Demianyshyn V., Maliuta L., Sherstiuk R., Kizyma T. Conception of an effective

budget process and ways of improvement regional budget policy. *Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems*, Vol. 12, 07-Special Issue, 2020, pp. 1686-1690. URL: <https://www.jardcs.org/abstract.php?id=5703>

30. Tulai O., Petrushenko Y., Glova J., Sydor I., Ponomarenko O. The impact of decentralization on the financial support of regional development. *Investment Management and Financial Innovations*. 2019. Vol. 16, Issue 4. URL: http://dSPACE.tneU.edu.ua/bitstream/316497/35446/1/IMFI_2019_04_Tulai%20%281%29.pdf

Політика оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Місцеві фінанси» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; оцінювання результатів модульної контрольної роботи; оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання; оцінювання результатів самостійної роботи студентів; наукова дискусія; інші види індивідуальних і групових завдань; екзамен.

Політика щодо дедлайнів і перекладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перекладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Місцеві фінанси» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
<i>Поточне оцінювання</i>	<i>Модульний контроль 1</i>	<i>Поточне оцінювання</i>	<i>Модульний контроль 2</i>	<i>Тренінг</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Екзамен</i>
Оцінка визначається як середнє арифметичне за поточне оцінювання (заняття 1-11)	Модульна робота, яка охоплює теми 1–11. Тестові завдання (10 тестів по 2 бали за тест) – макс. 20 балів. Задача – макс. 40 балів. Теоретичне питання – макс. 40 балів.	Оцінка визначається як середнє арифметичне за поточне оцінювання (заняття 12-20)	Модульна робота, яка охоплює теми 12–20. Тестові завдання (10 тестів по 2 бали за тест) – макс. 20 балів. Задача – макс. 40 балів. Теоретичне питання – макс. 40 балів.	Оцінка визначається як середнє арифметичне за виконання трьох завдань під час тренінгу	Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих за виконання завдань самостійної роботи блоку 1 і 2.	Тестові завдання (10 тестів по 2 бали за тест) – макс. 20 балів. Задача – макс. 40 балів. Теоретичне питання – макс. 40 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)